

Co bychom měli vědět o Portugalsku:

Všeobecné informace

- **Oficiální název:** Portugalská republika (portugalsky: República Portuguesa). Portugalsku náleží Azory a Madeira
- **Hlavní město:** Lisabon

- **Historie:** Portugalsko je jedním z nejstarších států v Evropě. V 15. a 16. století založilo první globální říši na světě a stalo se jednou z největších hospodářských, politických a vojenských sil planety. Během tohoto období, dnes označovaného jako věk objevů, portugalská mořeplavci jako byli Vasco da Gama či Bartolomeu Dias.
- Události, jako bylo zničení Lisabonu zemětřesením roku 1755, průmyslová revoluce, sedmiletá válka, okupace země během napoleonských válek či protikoloniální revoluce v Brazílii (1822), však velkou říši srazily do kolien a Portugalsko se stalo středně významným evropským státem. Moderní Portugalská republika vznikla roku 1910.
- **Portugalsko a Evropa:** Portugalsko je unitárním státem a parlamentní demokracií s poloprezidentským systémem. Bylo jedním ze zakládajících členů NATO. Od roku 1986 je členem Evropské unie a od roku 1995 schengenského prostoru. V roce 1999, tedy hned po jeho zavedení, přijalo euro.
- **Rozloha:** Se svou rozlohou 92 391 km² je Portugalsko 108. největší zemí na světě a je o 17 % větší než Česká republika. Z rozlohy Evropské unie zabírá 2,1 % a je její 13. největší zemí. Na východě a na severu má 1 214 km dlouhou hranici se Španělskem, na západě a jihu ji obklopuje Atlantský oceán.
- **Ekonomika:** Portugalsko je zemědělský a také průmyslový stát se zásobami nerostných surovin. Vstupem do Evropské unie dosáhl stát značného rozmachu dříve stagnujícího hospodářství a přílivu investic ze zahraničí. Varující je však stále asi 5% ngramotnost obyvatelstva a také rostoucí zadlužení Portugalska, které v roce 2019 dosáhlo 123% HDP.
- **Obyvatelé:** Podle sčítání v roce 2011 mělo Portugalsko 10 562 178 obyvatel. V roce 2017 mělo v Portugalsku legální pobyt více než 400 000 přistěhovalců a jejich potomků, především Afričané z bývalých kolonií, ale také Rumuni, Ukrajinci nebo Brazilci. Početná portugalská diaspora žije v Brazílii, USA, Francii a v dalších zemích Evropy a Latinské Ameriky.

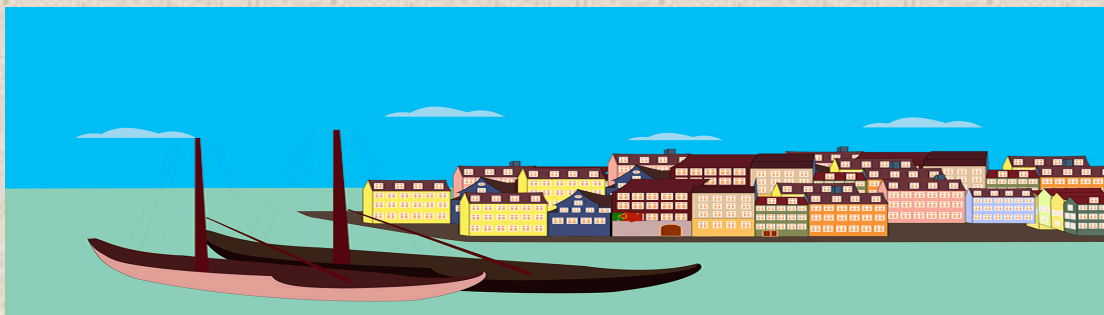
- Velké potíže činila hlavně v minulosti ngramotnost, která se i dnes pohybuje kolem 5 %, což je jedno z nejvyšších čísel v EU. Portugalsko v posledních letech bojuje s velmi nízkou porodností.
- **Náboženství:** Asi 81% Portugalců se hlásí k římskokatolické církvi. Katolická církev si udržuje poměrně silný vliv na obyvatelstvo hlavně v severní části státu a na venkově. V zemi se nacházejí významné katolické školy a světoznámé poutní místo Fátima. K dalším křesťanským církvím se hlásí asi 3,3 % obyvatel (protestanti, pravoslavní atd.).
- **Jazyk:** Úředním jazykem je portugalština a lokálně také mirandština (v okolí města Miranda de Douro v severovýchodním Portugalsku mluví tímto jazykem asi 10 tisíc lidí, je velmi blízký asturštině a leonštině). Portugalština je románský jazyk, který má svůj původ v dnešní Galícii a severním Portugalsku. Díky koloniálnímu a obchodnímu impériu, které Portugalci vybudovali v 15. a 16. století, je dnes portugalština na šestém místě mezi světovými jazyky co do počtu rodilých mluvčích. Portugalština je oficiálním jazykem také v Brazílii, Angole, Mozambiku, Guinei-Bissau, Rovníkové Guinei, na Kapverdách, na Svatém Tomáši a Princově ostrově, v Macau a ve Východním Timoru. V bývalých koloniích také existuje mnoho kreolských jazyků založených na portugalštině (kreolové byli lidé evropského původu, ale už narození v koloniích).

Portugalská vlaka

Betlémska věž v Lisabonu

Tradiční portugalská kuchyně a pokrmy

Tradiční portugalská kuchyně vychází ze stravy rolníků a rybářů, jejímž účelem bylo levně se nasytit. Proto obsahuje hodně masa a ryb, brambor a rýže. Porce v restauracích bývají velké a není vůbec neobvyklé objednat si poloviční porci, která může i dospělému člověku bez problémů stačit.

Portugalská kuchyně je obohacena vlivy bývalých portugalských zámořských kolonií, což se projevuje hlavně v šíři používaného koření (pálivé chilli papričky piri piri, skořice, vanilka, šafrán...), dále vlivy ze sousedního Španělska i severní Afriky (např. velmi sladké zákusky jsou dědictvím Arabů).

Jednou ze základních surovin portugalských pokrmů je podobně jako jinde ve Středomoří olivový olej. Hodně se používá česnek, olivy, kapary a také bylinky jako koriandr a petrželka. Sýry se zde dělají většinou z ovčího a koziho mléka. Nejznámější a nejdražší je ovčí sýr Serra, který pochází z regionu Serra da Estrela.

Nejoblíbenější rybou je treska. Hned na druhém místě ve spotřebě je vepřové maso, z něhož se dělá velké množství nejrůznějších klobás. Vedle tresky a vepřového se konzumuje hodně drůbežního masa, např. kuřata, kachny, ale nikoliv husy - ty jsou zde považovány za okrasné ptáky podobně jako u nás labutě! Sní se také dost křepelky a oblíbený je i králík. To všechno se různě koření a peče zpravidla na dřevěném uhlí. Velmi běžnou přílohou jsou vařené brambory a především mají Portugalci v Evropě suverénně nejvyšší spotřebu rýže, kterou před mnoha staletími přivezli z Orientu.

Caldeirada – dušený pokrm z nejrůznějších druhů ryb (a někdy i plodů moře). Obsahuje ryby, které se liší chutí a konzistencí. Nejčastěji kombinuje olejnaté ryby jako např. sardinka, makrela či tuňák s pevnějšími rybami jako např. platýs nebo mořský ďas a odlupujícími se rybami jako např. treska.

Základ tvoří přísady jako cibule, česnek, rajčata a petržel. Stejně jako francouzská bouillabaisse vyžaduje jen malé množství bílého vína a olivového oleje, které doplňují šťávu uvolněnou z ryb a zeleniny vařením.

Feijoada – dušené fazole s hovězím a vepřovým masem připravované v hliněném hrnci. Název pochází z portugalského slova feijão (fazole). Je to také národní jídlo Brazílie, kam ho Portugalci dovezli. Vedle fazolí může obsahovat i další zeleninu a podává se s rýží a často klobásou.

Chouriço – označení pro několik druhů uzené vepřové klobásy kořeněné paprikou, která jí dodává hluboce červenou barvu. Klobása obsahuje vepřové maso, tuk, víno, papriku a sůl. Existuje i krvavá varianta klobásy (chouriço de sangue). Přidává se do řady portugalských jídel, např. do feijoady nebo cozido à Portuguesa.

Předškolní vzdělávání v Portugalsku:

Národní rámcový zákon z roku 1997 definuje předškolní vzdělávání, stanoví hl. cíle a strategii implementaci předškolního vzdělávání. Portugalský národní program pro předškolní vzdělávání počítá s veřejnými, tak soukromými institucemi. Zodpovědnost za síť institucí je sdílena ministerstvem školství a ministerstvem práce a sociálních věcí.

Během posledních let se systém předškolního vzdělávání decentralizuje. Některá organizační rozhodnutí jsou delegována na obce (např. školení personálu, počet a odměny asistenčních zaměstnanců MŠ). Regionální ředitelství pro vzdělávání a Regionální centra pro sociální problematiku jsou zodpovědná za implementaci národního programu pro předškolní vzdělávání.

Provozní hodiny a roční poskytování služeb je rozdílné. Děti od 3 měsíců do 3 let mohou navštěvovat jesle s celodenní péčí. Děti od 3 let do 6 let navštěvují MŠ, které jsou v provozu 5-6 hodin denně. Děti z MŠ mohou po skončení provozu MŠ navštěvovat sociálně-vzdělávací aktivity.

Stát definuje obecné normy týkající se předškolního vzdělávání-formu organizace, pedagogické požadavky, technické detaily předškolního vzdělávání. Stát provádí inspekce a hodnocení jednotlivých institucí. Pro děti do 3 let z

odpovídá za kvalitu služeb ministerstvo sociálních věcí. Jednotlivé regiony se starají o řízení lidských zdrojů a finance. Jak jesle tak MŠ jsou pod dohledem okresních sociálních úřadů.

K akreditaci jeslí a MŠ, mimoškolních programů je potřeba formální registrace zařízení, plnění zdravotních a bezpečnostních kritérií a dodržování osnov.

Výdaje na předškolní vzdělávání tvoří 0,44% HDP. 92% výdajů pochází z veřejných zdrojů, 8% ze zdrojů soukromých. Soukromé instituce mají ve většině případů formu neziskové organizace, protože pouze neziskové organizace se mohou ucházet o podporu ze veřejných zdrojů.

